

શાનિશ્વર દેવતાની

કથા અને.

નવગ્રહ સ્તોત્ર, અને, મંગલ સ્તોત્ર

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગૃષ્ટે. બુકસેલર.

ત્રણદરવાળા—અમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી—પ્રત ૨૦૦૫

અમદાવાદ.

અમદાવાદ " શ્રી ગુજરાત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ "

સંવત ૧૯૫૯

સને ૧૯૦૩

સાચી વિદ્યાપીઠ
સાચી શિક્ષણ
સાચી શૈક્ષણિક-સંસ્થા

૭૫૬

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગાંધીજી કૃષ્ણભાઈ વિભાગ]

અનુક્રમિક ૭૫૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ જ્ઞાનિજ્ઞાન દેવતાની સ્થા

વિષય ૬- ૪

શનિશ્વર દેવતાની કથા પ્રારંભ.

શ્રી ગણેશાય નમઃ શ્રી શારદાય નમઃ અથ શ્રી
શનિશ્વર દેવતાની કથા સિન્ધ્યતે.

ચોપામ. ઉજેણી નગરી નિરધાર, વિક્રમાશ્રીત વસે તે ઘર;
શનિશ્વર પીડા પામ્યો બહુ, સાંભળજો (તે) વિરતારી કહું. એક સમે
ઇદ્રરાજા જોહ, સભા પૂરીને બેઠો તેહ; નવઅહ દેવતા ત્યાં આવિયા,
ઈદ્રદેવ ત્યાં ઉભા થયા. મન ચિંતવન માંડયું સાર, કેમ આવ્યા
તમે કહો નિરધાર; ત્યારે નવઅહ (દેવતા) બોલ્યા વાણ, સાંભળો ઇદ્ર
જી અતુરસુખણ, મન વિચારીને ધાટજ ધડો, નવે ગ્રહોમાં કાણુ છે
વડો. તેત્રિસ કોડ દેવના તમે રાય, તમે વિના કાણુ કરશે ન્યાય.
ત્યારે ઇદ્ર એમ બોલ્યા વાણ, સાંભળો અહ તમે અતુરસુખણ, મૃત્યુ
લોકમાં જાઓ સહુ કાય, તિહાં તમારો ન્યાયજી હોય; ઉજેણીમાં
છે રાય વિક્રમ તેજ કરશે તમારો ન્યાય, ધર્મ સત્ય પાળે છે
રાય, ધૈર્યવંત શીળવંત કહેવાય; પરદુઃખભંજન રાજા એહ, ન્યાય
તમે કરશે તેહ. નવઅહ દેવ ત્યાંથી આગ્રિયા, નગર ઉજેણીએ
આગ્રિયા; સભા પૂરી બેઠા છે રાય, વિક્રમાશ્રીત રાય કહેવાય. નવ
અહ દેવતા દીઠા જિહાં, રાજા અચરજ પામ્યો તિહાં. દેવ. વિમાન
આને છે એહ, તે શું કારણ દીશે તેહ. નવઅહ બોલ્યા તેણી

વાર, વિક્રમ ન્યાય કરો આ સાર. ત્યારે રાજા બોલ્યા વાણુ,
તમે દેવ હુ મનુષ્ય પ્રમાણુ. ન્યાય તમારો અમથી ન થાય, એવું
બોલ્યા વિક્રમ રાય; ત્યારે નવચંદ બોલ્યા વાણુ, પરદુઃખભંજન
રાજા જાણુ. અમને દંદ્રે કહ્યું છે એમ, વિક્રમ ન્યાયજ કરશે તેમ;
ચિંતાર કરે છે એવો રાય, આઠમે દીવસે કરશું ન્યાય. એની રાજા
બોલ્યા વાણુ, નવચંદ દેવ ગયા નિજ ઠાણુ; રાજાએ વહાર તેડાવિયો,
કરી સલામતે ઉભો રહ્યો; રાજા પ્રધાન બેઠા મળી, નવચંદ દેવની
માતજ કરી. કહ્યો ન્યાય કેણી પેરે થાય, સમજતે કંઈ કરો ઉપાય;
નવ આસન સોનાના ઘડ્યાં, માણેક હીરા મોતી જડ્યાં.
ઉતરતાં માંડ્યા તેણીવાર એવો હરાજજ કાંધો સાર, આઠ દિવસ લાં
પુરા થયા, આઠીત મોગ મંગળ આવિયા; બુધને વળી બ્રહ્મરપત્તી
જિજ્ઞાસુ રાહુ કેવ આપ્યા તેહ. સનિશ્વર હેલ્યો આવ્યો જદા,
સાંભળના પર બેઠો તદા. દોહરો. સારે સનિશ્વર બોલિયો, સાંભળ
વિક્રમ રાય; આઠ દિવસ પૂરા થયા હવે કરો અગ ન્યાય ત્યારે
રાજા બોલિયો સાંભળ સનિશ્વર ગય, ન્યાય તમે હાથે કર્યો, જેમ
આપ્યા તેમ જાણ. અમ સિર દોષ કાઢ નહી, રૂઠો કાંધો ન્યાય;
ઉદ્ધવા આપ્યા તમે મહી, (૯) સહુને લાગુ પાય ત્યારે સનિશ્વર બો-
લ્યો તે રા પ્રધાન ન્યાય ન્યાય કરી રાજા કરો, જેમ પરમારથ

લામ. સહુ નહો કંઈયે આવિયો, તેથી ન એ તુજ ધમ, ન્યાયજ
કરું અમતજો એ હોય સાચો મન

કોપાઈ તવ ને બોલ્યા વિક્રમ રાય, થયો ન્યાય તે કરી નવ દેવ
તમે તમારે જાણો તર, નહ્યુ અન રૂપાય ન સાર; તવ સ-
નિશ્વર બોલ્યો કરશું. અવગુણનાં કમ દેખાડિશું. નવચંદ દેવ,

અયા નિજ કામ, અનિચ્ચર કેડે થયો વિરામ; પ્યારમી રાશે આઁયો
જદા, દુઃખરાયને દીધું તદા; વિમાન ચડી હેડો ઉતર્યો. તે દિવસથી
રાજાને થયો.

દોહરો. સોદાગરનું રૂપ ધરી, હાથે તુરંગ સાર; સોના કેરી
સાંકળે, આઁયો રાજદાર. સભા સહુ મન હરખિયાં, અશ્વને આ-
હ્યો પાસ, સોદાગરને પૂછીયું, (એતુ) મૂલ કહો તમે પાસ, ત્યારે
સોદાગર બોલિયો, સાંભળ રાય સુખાયુ. ગાય બેંશ દોહી લીજીએ,
નાણું પરખી જાણુ; ઘોડો સ્વારી કરી લીજીએ, એ તુરંગ પરમા
ણુ. ઘોડો જીઓ તમે ફેરવી, (પછી) મૂલ કહે હુ જાણુ, રાએ
સેવકને કહ્યું, યાઓ તમે અસ્વાર; ચોકડું ધાલી ફેરવો, જીઓ
તુરંગનો સાર. તવ સોદાગર બોલિયો, યાઓ તમે અસ્વાર;
મલી રીને જીઓ પારખું. રાય થયા અસ્વાર. એક દ્રાગ ખી-
જી સહી, ત્રોજી મેહેલી જાણુ, અડતાલીશ જોજન લક જયો, રાય
પોહોર પરમાણુ. અધીયન નામ જેતુ, માહ ભયંકર સોય, વાધ
સિંદ્ર ચિત્રા બહુ, પંખી શબ્દ બહુ હોય. ચોપાછ. ત્યારે રાય
નિચરે વાત, આતો કાઢ થયો ઉત્પાત, ઘોડો સોદાગર બન્ને ન-
હી, આ તો સ્વપના સરખુ સહી રાજા મન વિમાસણુ થાય, પ્રસુ
તણી લીલા કહેવાય, મારે વેર કાઢ સાથે નહીં, કોણે મુજને આ-
હ્યો હમ; એવી મન ચિંતણી અડે, વડ ઝિપર તો રાજા ચદે.
શા નિહાળે આપ, ધમર દીડો પુર પ્રતાપ; તેણી દિશા રા-
જા, સરવૈ, વડ ચડી હેડો ઉતર્યો. મારમ ચાલ્યો પાધરો કામ, ત
પાવતી પુરી આઁયું ગામ; જ્યાં હે ઉડણુશાહાનું કામ. રાજા
જાં રહ્યો વિશ્રામ. આવી ત્યાં બેઠા રાજાન, મન પોતે

હરખ્યો મહાજન; રાય ચરણ પ્રતાપે બહુ, શેઠનો માલ વેચાણો સ-
હુ. તેથી લાભ ધણેરો હોય, શેઠનો મનમાં હરખ્યો સોય; કરમવંત
નર દીસે સાર, માલ ખપ્યો ને લાભ અપાર. શેઠની પુત્રી આવી હાટ,
જમવા ચાલો જીવે છે વાટ; શેઠ વળતો ખોલ્યો વાણ, જમવા ચા-
લો ચતુરમુખણ. તવ રાએ' તેને ના કહી, પછી મન નિચાર્યું સ-
હી; બોજન લક્ષ્મી પરહરિયે કેમ, એ વાતે નહિ મારો નેમ. એવું
ચિત્ત વિચારી રાય, રાજ શેઠને ઘેરજ જાય, શેઠાણી અતિ રૂપ નિ-
ધાન, અતિ સુંદર દ્વિધાં સન્માન; શાક દાળ ધૂત શુભ અંન, આરો-
ગી ઉઠયા રાજન. પાન સોપારી આપ્યાં તિહાં, દંપતિ તે રગિ-
આતજ થયાં; અકાંને મેડી ત્યાં સાર, ચિત્રામણનો છે નહીં પાર.
ત્યાં રાજ પોહોડયા નિરંધાર, દુકાને શેક ગયો ત્યાં સાર; થયો
રાજ સુખીયો ત્યાંય, લાં બીચુ' કૈતક એક થાય. ખીંટીએ પોતે
બરાબરો ક્ષાત, રાજ કાંઈ નવ જણે વાત; કુંવરીના ઘોરડાની માંહ,
રાજ પોહોડયો હતોજ ત્યાંય, હીંડોળે ત્યાં હીંચે રાય, પાન સોપા-
રી સ્વર્ગ ખાય; સુખ ભોગવતાં દીકા જાહેર, શનિ વિમાન
આવ્યું તાહેર. થોભાણો શનિશ્ચર તે ઠાર, રાજએ દીકો તેણી વા-
ર; શનિ કહે મેં દુઃખ દીધુ સાર, શનિએ પોતે કયો વિચાર; ચિ-
ત્રામણનો હંસ છે જેહ, તેમાં શનિશ્ચર પેડો તેહ. ઠગક ઠગક-
રતો ચાલિયો, હંસે આવી હારજ લીયો; ગળ્યો હાર મોતીનો વડો,
દેખી રાજ અચરજ પડ્યો. આ વાત કાને કહેયું જહ, જો તે જ-
ઘજ માને નહીં; એ ચોરી સીર મારેઠરે, એકો રાય વિચારજ
ત્યારે કુંવરીએ મોકલી કીંકરી, હાર લેવા વેગે પરવરી; ત્યારે હાર
ત્યાં દીકો નહિ, રાજ હાર ગયો તે કહી. રાજ કહે નવ જણે

અમો. હારની વાત જે કહોછો તમો; દાસી પાછી આવી તિહાં,
 શેઠ કુંવરી બેસી છે જિહાં. બાપ હાર તો દીઠો નહીં, પાછાં બેહુ
 જણ આવ્યાં તહીં; હાર અમારો આપો તમો, વારે વારે કહું છું
 અમો. તાતને સંભળાવિશું જઈ, હાર અમારો રેહેશે નહી, રાજ
 કહે નવ જાણું અમો, મનમાને તે કરજો તમો. દાસી ત્યાંથી તેડ-
 ડવા ગઇ, વળતા શેઠ ત્યાં આવ્યા સહી; શેઠ કહે આવીને સાર,
 કુંવરી હાર આપો નિરધાર. રાજ કહે નવ જાણું અમો, હારની
 વાત જે કહોછો તમો; શેઠ કહે આપો નિરધાર, નહિં તો દુઃખ
 પામશો ઈશી ધર. નગરરાય જે જાણે સહી. માર્યા વિના તે
 મૂકે નહીં; એમ કહીને બાંધ્યો સાર, રાજને સોંપ્યો તેણી વાર,
 નગરરાયતો બોલ્યો સહી. હાથ ચરણ તો કાપો અહિં, હાથ પગ
 ત્યાં કાપ્યા નિરધાર; રાજ દુઃખ પામ્યોજ અપાર, ગાંગા ધર પછ-
 વાડે જઈ, ચોરને ત્યાં નાંખ્યો સહી, ગાંગા તેલી કરે નિચાર; મુ-
 ખ્યો ચોર એછે નિરધાર, જળ અંન કાષ્ટ આપે નહીં. સ્ત્રીની આ-
 ગળ વાતજ કહી, એને આપણે રાખીએ અહીં; ધાણી ફેરવશે એ
 સહી, નારી બોલવા તત્પર થઇ. રાજનો ચોર રાખીએ નહી,
 રાજ જાણે તો ધર છુટી લે; પછી આપણી કાણુ તપઃસજ્જ લે, માટે
 જાઓ તમે રાયની પાસ. રાજ દિયેતો લાવો અવાસ, ગાંગા તેલી
 બાંધી સંચર્યો; રાજને જઈ પ્રણામજ કર્યો, ગાંગા કહે રાજ દો
 તમો. તા.એ ચોરને ધેર રાખું અમો, અંન વસ્ત્ર આપીશું સાર;
 ધાણી ફેરવશે નિરધાર, રાય નિચારી બોલ્યો વણુ. કંડ
 દેતો તે દીધે જાણુ, એવી રાજએ લીધી આશ; ગાંગા આ-
 બો ચોરની પાસ, અંન વસ્ત્ર આપીશું અમો. જે ધાણી ફેરવશે

તમે, ત્યારે રાજ ત્યાંમાં મણે; માગે લાગ્યો ઘેર આપણે,
હાથે પસાણો બાંધ્યો સાર, ત્યાં ધણી ફરવે રાજકુમાર, દિવસે કા-
નજ કરતો જાય, નિશાએ ગીત મધુરું ગાય; રંગ રાગ રાજ બહુ
કરે. ગોખેથી (રાજ)કુંવરી થાણે ધરે. તેણે દાસી મોકલી તિહાં,
ગાંગા તેલીનું ધર છે જિહાં; કવચ રાગ આઢારે અડી. તે તેલીને
પુછ્યું જઈ. ત્યારે ગાંગો બોલે સહી, રાગ તો ચોર આઢારે
અહી; દારી ત્યાંથી પાછી ગઈ, અરે કુંવરી થું મોહી રહી.
કરે ગાન તે ચોરજ સહી, હાથ પગનો જેને છે નહી; વર જી
જે બેજે જે રાય, તેને પરણતાં તે થું થાય.

દોહરો-ત્યારે કુંવરી બોલીયાં, એ મારો ભરતાર; કંઈએ
લખ્યોજ તે મળ્યો, જે દીવો કીરતાર, જીજી વરયા આખડી,
જીજી સખી તું વાણ; પિતાજી જે ના કહે, તો હું તજીશ
પ્રાણ. ત્યારે દાસી એમ કહે, એ થું બોલી વાણ; વર કુલીન
પરણાવશું, હશે જે ચતુર સુખશુ. ચોપામ. જ દાસી તું વેગે
સહી. તાત માગે એડો છે તહીં, જઈને ત્યાંય કહેજે વાત, ચોર
વર મ.ગે વિખ્યાત, ત્યારે વિમમ ગઈ રાયની પાસ, શીશ નમાની
બોલી દાસ, કુંવરી વર તો માગે એક; હાથ ચરચ કાપ્યા જેહ,
દોહરો. ત્યારે રાજ બોલીઓ, એ થું બોલી ગાગ; રડો વર તો જોઈ
કરી. પરણાવશે ભૂપાળ. ત્યારે દાસી બોલી તે, પરણાવશે
એહ, ના કહેશે તો રાયજી, કુંવરી તજશે દેહ.

ચોપામ. ત્યારે રાજ બોલ્યો સાર, ગાંગા ઘેર જાએને નાર;
જઈને ચોરને લાવે અહીં, વિગમ ત્યાંથી તેડવા ગઈ, તેડીને ઘેર
આવી નાર, સાંભળ ગાંગા કહું વિચાર, ચોરને તેડે છે મહારાય, તે

માટે તમને કહું ભાય. ત્યારે તેલણુ જોલી ઇંચુ, કુંવરી
 કામ કરશે નહીં કશું; જામ રામને સોંપો આજ, આપણે નથી કાંઈ
 એનું કાજ. મન માને તે કરશે સાર, પરણાવે કે મારે દાર; બડીયાં
 લગ્ન લીધાં જ્યાં રાય, જોશીએ નહિ કહ્યો ઉપાય, મેળાપ આવ્યો
 તેણીવાર, કુંવરીને ત્યાં તેડી સાર; હાથેવાળો મેળવ્યો સહી, ચોરને
 તેત્યાં હાથજ નહીં; વળતો ચોર જોલ્યો તેણીવાર, હાથ ચરણુ તમે
 લીધા સાર. દિન બેની અવધ છે સહી, તે માટે તમે જુઓ અહીં;
 બારમી રાશે શનિસ્વર છે એહ, ત્રીજી રાશે આવશે તેહ. ત્યારે મને
 હાથ પૈના થાય, સાંભળજો નગરના રાય, શનિ વિમાન જતું હતું
 તિહાં, દેખીને ચોભાવ્યું તિહાં, શનિસ્વર હેઠો ઉતર્યો, તે રાજાએ
 દોડો ખરો. શનિસ્વર આવ્યો તેણીવાર, હાથ પગતો દીધા સાર.
 રાજા રૂપ ત્યાં સુંદર થયું, નગર લોક સહુ એહી રહ્યું. કુંવરી
 કેરો બાપ છે જિહાં, વધામણીઆ આવ્યા તિહાં, સુણી રાય ર-
 ણીઆતજ થયો, જોવાને વેગે આવીઓ. દેખી રાયને અચરજ થાય,
 જોશીને તવ પુછે રાય; લગ્ન મુદુરત તે રહેવા દિઓ, ફરી લ-
 ગ્ન નિરધરી જુઓ. વિપ્ર કહે સાંભળજો રાય, લગ્ન મુદુરત
 પાછું નવથાય, ત્રણ સાત દિવસમાં જોહ, એવું ઉત્તમ લગ્ન છે તેહ.
 દોહરો-લગ્ન મુદુરત તે રાખીયું, થયાં સરવ રણિયાત; વાજાંત્ર સરવે
 વાજ્યાં, મંડપ થયો ઘોંઘાટ. શી મંડપ રચના કહું, કહેતાં ન આવે
 કેરું કરિ તે કેમ વરણું. મુખમાં જીભ્યા એક. નગર લોક
 અન્ન સારિન, રાણીને વળી રાય, તરીયા તેરણુ બાંધીયા, બંદીજન
 બહુ ગાય; ચમર ઢાલે ચોપાસથી, બેડો હેમાસન રાય; માતુ-
 નીઓ ઢાલે મળી, ધોળ સુમંગળ ગાય; વાજાંત્ર સરવે વાજ્યાં, જોવા

સરખી જોડ, સાચુ સરવે હરખીયાં, પોહોત્યા મનના કોડ. વરરાજ
 શણુગારીયા, સાચુ પોંખવા જાય, મોડ જિરપર શોભિતો, ચોસઠ જ-
 મરીમાંય. પાટ પેહુરયા પચરંગી વણી, લાંમણુ દીવો હાથ; કુંકુમ
 તિલક જનાવીને, હોતે જાદ્યુ નાક, ધાટ ધાલીને કોટમાં,
 દીધું કન્યાદાન, હાથેવાળો મેળાવીયો. ત્રિપ કહે સાવધાન, મંગળ
 ફેરા ફેરવ્યા, બક્ષ ક્યું તતકાળ, પરણી ત્યાંથી હઠીયાં, સ્ત્રીને
 સોંપી વરમાળ; ચરણે લાગ્યો ગોરને, સહુને દક્ષણ દીધ. જયક જન
 સ્ત્રોતખીયા, આપી જાહુ નવ નીધ; ગીટળ હેઠા છોડીયા, ગોત્રજને
 લાગ્યાં પાય; કંકણુ દોરા છોડી કરી, રાજ મોહોલે જાય, ખાટ ત-
 ણાઈ ઝોશીદણ, થઈ રંગની રોલ, રાજ રાણી હરખીયાં, આરોગ્યા
 તંબોળ; પ્રભાતે રાજ હઠીયા, આવ્યો સભા મોજર. તવ રાજઝે
 પૂછીયું, તમ નામ કહોને સાર; નામ જો પુછો રામજી, વીકો
 ગારું નામ, ક્ષત્રી ધરમ પાળું સદા, કરું પરમારથ કામ. અહ કશાથી
 આજીયો, સાંભળજો તમે રાય; જે માંડ્યું છદી તણું, કોઈથી
 ફેરક નવ થાય. ચોપાઈ. ધનવંત શેઠ વિચારે મર્મ, જુઓ ચોરનું
 પ્રગટ્યું કર્મ. હાથ પગ એને અપિયા, કુંવરી રાજની પરણીયા.
 એને મેં દુઃખ દીધું સાર, માટે દુઃખ દેશે નિરધાર; વળી
 વિચારી કરે છે વાત, જમવા તેડીએ રાય જનમતા. આનનો ગાયો ની
 ચું જુવે, લાકડીનો ગાયો સાચું જુવે, ચિંતવીને તવ શેઠજી જાય.
 રાજસભામાં પોહોલ્યા લાય. કરી સલામને માગે માન, જાવ ફેર
 આવો રાજન; સરવે સાથ વીકાળને લઈ, પવિત્ર ધામ કરો એમ
 સહી; તવ રાજ કહે નહિ આપિયે, એવી વાત તું જાને કહે, કહે
 પ્રધાન સાંભળ મહારાજ, જમવા લોગવું સહી આજ. શેઠ વચન મિ-

યા નવ હોય, જમવા ચાલો સરવે કોય, નોતરું તવ તે માન્યું રાય,
 વીકા સાથે જમવા જાય. સરવે રાણીઓ સાથે લઈ, કુંવરી પાલખી-
 એ બેઠાં જઈ. શેઠ ઘેર આવ્યા સહુ કોય, આનંદ ઓતસવ ત્યાં
 બહુ હોય; જમવા બેઠા સરવે સાથ, પીરસ્યા લાહુ ઉત્તમ પાક. ખાખ
 જલેળી ઘેબર સાર, શાક તણો નવ લાધે પાર; શાક દાળ ધૂત
 શુભ આનં, આરોગી ઉઠ્યા રાજનં. આપ આપણે સ્થાનકે ગયા,
 વીકોણ શેઠને ઘેરજ રહ્યા; શેઠ કહે વીકોણ સુણો, તમારો મહિમા
 અતિશે ધણો. ગયા હાથ પમ આવ્યા સહી, એવી વાત ક્યાંય
 દીડી નહી; આ ઝોરડામાં તમે પોઢો સાર શેઠ ગયા મદિર
 મોળર. રાજ ચાલી આવ્યો વાઢ, પોઢ્યો જઈ હોડોળા ખાટ; ચિ-
 ત્રામણુનો હંસજ જેઠ, રાજ સૂનો જુવે છે તેઠ. આઠાશ મારગે
 શનિસ્ચર જાણુ, વિમાન ફરતું આવ્યું પ્રમાણુ; જુવે તો રાજ સુખ
 બોમવે, શનિસ્ચર હેઠે ઉતરે, રાજએ દીડો તેજીવાર, પ્રણામ કર્યો
 તવ વારંવાર; શનિસ્ચર ચિચારે મન, બલો બલો વિક્રમ રાજન. ક-
 લંક પ્રેઠ ઉતારું સાર, આ ઠોઠાણુ છે નિરધાર; ચિત્રામણુનો હંસજ
 જેઠ, તેમાં શનિસ્ચર પેડો તેઠ. ચિત્રામણુનો હંસ ચાલીયો, ખોટી
 આગળ ત્યાં આવીયો; ખોટીએ હાર મૂક્યો દયાળ, રાજએ શેઠ
 તેડ્યો તત્કાળ, વીકાએ શેઠને તેડાવીયો, હારનો ચોરજ પેદા
 થયો; ચિત્રતણો હંસ હાર મુકે જદા; શેઠ અચરજ પામે તદા;
 વીકાને પાય, મેં એ કાંઈ નવ જાણ્યું રાય. અમ અપરાધ
 ક્ષમાએ તમે, વારે વારે કહું છું અમો; તમને દુઃખ દીધું છે જેઠ, ક્ષમા
 કરો અમ ઉપર તેઠ. ત્યારે વીકોણ બોલ્યો વાણુ. સાંભળો શેઠ કહું તે
 જાણુ; મહ મતથી પીગણા અમો, કથુ દુઃખ ન ધરશો તમે.

હારીરતાણું છે કારણ એહ, દુઃખ પડે તે વેડો દેહ; એમાં વાંક ત-
 નારો નથી, થઈ વાત લઘાટે લખી. તવ તે શેઠજી લાગ્યો પાય,
 પુત્રી લેઈ પરણાવી રાય; શાહ પુત્રી સુત્રક્ષણી જેહ, સુખ ભો-
 વાવવા લાગી તેહ, ખાય પીયેને દિન નિરંગમે, રાજ સાથે રંજે રમે.
 અતિ આનંદ રાજને ધયો, રાજકુવરીને મેહેલે ગયો; રાજપુત્રી
 શાહપુત્રી જેહ, અતિ હેતશી મળીયાં તેહ. આપણે સ્વામી અતુર
 સુખણુ, જીવ્યાએ શું કંઈ વખાણુ; એવો પુરુષ નવ હોયે કાળ,
 ભાગ્ય આપણે આગ્યો સોય. એમ કહી રણીઆતજ થાય, પાન
 ખોપારી ખીડા ખાય; રાજનો સુખ ભોગવે ધણું, હેત ધણું જેહ
 નારીતાણું. હવે શનિશ્વર આગ્યો તત્કાળ, જ્યાં ખેડો વિક્રમ જૂપાળ;
 ત્યાં આવી નિચારે મન, ઉજેણીમાં મેલું રાજન. ત્યારે શનિશ્વર સો-
 દાગર થયો. અંધ સાહીને લિખો રહ્યો; સુવર્ણ સાજ પલાળે તુરી,
 હેમ સાંકળે આપ્યા પરી. તવ નગરરાયજી ખોલ્યો એહ. કહેા મૂંઝ
 વાડાનુ તેહ; ત્યારે સોદાગર ખોલ્યો ત્યાહે, સાબળજી રતનસેન રાય.
 દોહરો. ગાય બેંશ દોહી લીછ્યો, નાણું પરખાં જાણુ; ઘોડો સ્વારી
 કરી લીછ્યો, જીએ રાય સુખણુ. પવન વેગી હોયે તુરી, તે ખાં-
 ધ્યો કેડાણુ; હુકમ ધયો તવ રાયનો, સેવક અદ્યો નિરવાણુ. મોદા-
 ગર કહે એમ નહી, ચટે જોવિક્રમ રાય; એ ઘોડે બેસે સહી, તો
 મન પ્રસન્ન થાય. અહીં વિક્રમ તે ડાં થકી, કહે રતનસિંહ રાય,
 સોદાગર કહે એ સહી, વીકોજી કહેવાય. એ વિક્રમ અવંજી રણી,
 સાંભળજે તું રાય; ચાલ વિદ્યા ચોસક કળા, ગુણ તે અપરંપર ર-
 તનસેન ત્યાં ઉડીયો, પગે પડ્યો વારંવાર; ધન્ય દિવસ ધન્ય આ બડી,
 દોહા વિક્રમરાય. હોસે હરખે ઉડીયો, લગી લગી લાગ્યો પાય;

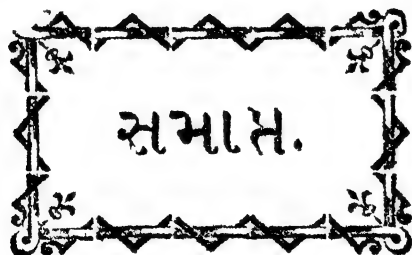
નવ જાણુતા અમે સહી, દીધું દુઃખ અપાર. તવ વિક્રમજી બોલીયા,
વાંક નહી તમ સાર; કમે લખ્યું તે ભોગવ્યું, જે કિધુ કિરનાર.

ચોપાછ. એમાં વાંક તમારો નહી, પ્રહ દશાથી પીડાણુ સહી,
લખ્યું ભવિષ્ય આગળથી થાય, એમાં વાંક તમારો ન રાય.
એમ કહી જાંઘાવ્યો તુરી, અમો ચાલ્યું ઉજ્જૈની પુરી; સાંભજો
રતનસેનજી રાય, શીખ દીયો હવે નવ રહેચાય. રાજા તિહાં સજ્જન
કરે, સોદાગર હંદો ઉતરે; રાજપુત્રી રૂપવંતી જેહ, સામી જેહી
શોભે તેહ. શેઠ પુત્રો રતનવંતી જેહ, સુખાસન પર જેહી તેહ;
શેઠ રાય નગરનો જેહ, વળાવવાને આવ્યો તેહ. તવ વિક્રમ થયો

અસવાર, સેન સકલ સાથે જનુંઝાર; મોદાગર ત્યા સાથે ચઢ્યો, તવ
નગારે ગેડી વડ્યો; દોલ દદામા વાજે બહુ, વાજવંત કરો પાર ન
હહું; વિક્રમ રાય નિકળ્યો બહાર, જાંદીજન સહુ કરે પોકાર. વિક્ર-
મસેન ન્યાથી પરવરે, નગર લોક વગાવી પાછાં ફરે; રતનસેન રાય
લાગ્યો પાય, અમ હપર રાખજો કીરપાય. એમ કહીને પાછો સંચ-
ર્યો, વિક્રમસેન પથે પરવર્યો; દિન કેટલા મારગમાં થાય. ઉજ્જ-
ૈનીએ રાજા આવિયા. નગર લોક રઘિયાતજ થાય, રાણી ખેશું
આવ્યા રાય; રંગ મોહોલમાં રાજા ગયો, જે રાણીશું રાય સુખીયો
થયો. પ્રાતઃકાળે ઉઠ્યો રાય, સમુદ્ર પુર કીધી શોભાય; એવે તહાં
શનિશ્ચર આવીયો, સમા સહિત રાય ઉમો થયો; બન્ને પધાર્યા સ્વા-

મા, વણુ રઘિયાત થયા છું અમો. એમ કહીને લાગ્યો પાય,
સહુ સાથેશું ખેડા રાય. દોહરો. ત્યારે શનિશ્ચર બોલીયો, સાંભજ
વિક્રમ સોય; અવગુણનાં ફળ પામીયા દુઃખી કીધો જોય,
હવે જીવું તે હું તુડીયો, માગ્ય માગ્ય વરદાન; જે માગે તે આપું

તુને, વચન દોલ પરમાણુ. તવ વિક્રમ રાય બોલિયો, સુણો શનિશ્વર
 જેહ; નરનારી જે સાંભળે, પીડા ન પામે તેહ. ચોપાદ. હું પીડા
 જે પામ્યો સહી, તે પીડા દોષ ખમશે નહી; માટે શનિશ્વર સાંભ-
 ળો વાત. એવી પીડા નવ દેવી આપ. કહે શનિશ્વર સાંભળો
 રાય, શનિવાર જે દિન કહેવાય, નરનારી જે સાંભળે (આ) કથા, તેને
 હું પીડું ન સર્વથા; સત્યપણું મંભીરપણું જેહ, માહારી કથા
 કહીએ તેહ. એ કથા સાંભળ્યે પીડા ન હોય, નહાની કેવડી પનોતી
 હોય. સ્ત્રી દશ જે તાહારી કહેવાય, એને નમે પીડા નવ થાય, ધ-
 જની ધમની કંકની કંકાલી જેહ, કહણી કહપ્રીયા કાલખની
 કહીએ તેહ. કલહોજ મુખી કંટકી તુરંગની નાર, રૂપ તણો નવ
 લહિયે પાર; શનિશ્વરની દશ ભાર્યા સોય, નાગ લીધે પીડા નવ
 હોય. એવું કહીને શનિશ્વર જાય, દેવ સભામાં પોહોત્યો ત્યાંય; સુણે
 સાંભળાવે તેને મહાસુખ થાય, બણે ગણે તેવું દુઃખ જાય. વિક્રમ
 શનિશ્વર તણી કથા જેહ, સંક્ષેપ માત્ર કહી મેં તેહ, તે માટે શ્રો-
 તાર્જન તમો, જે જે રણુછોડરાય સહુ કહો. હતિશ્રી શનિશ્વર દેવ-
 તાની કથા સમાપ્ત.

अथ नवग्रहस्तोत्रम् ॥

श्रीगणेशायन नमः जपाकुसुमसंकाशं काश्यपेयं महाद्युतिम् ।
 तमोरिं सर्वपापघ्ने प्रणतोऽस्मि दिवाकरम् ॥ १ ॥ दधिशंखतु-
 पाराभं क्षीरार्णवसमुद्भवम् । नमामि शशिनं सोमं शंभोर्मुकुट-
 भूषणम् ॥ २ ॥ धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कांतिसमप्रभम् ॥ कुमारं
 शक्तिहस्तं तं मंगलं प्रणमाम्यहम् ॥ ३ ॥ प्रियंगुकालिश्यामं
 रूपेणाप्रतिमं बुधम् । सौम्यं सौम्यगुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्य
 हम् ॥ ४ ॥ दैवानां च ऋषीणां च गुरु कांचनसन्निभम् ॥
 बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ ५ ॥ हिमकुटुम्ब-
 णालाभं दैत्यानां परमं गुरुम् ॥ सर्वशास्त्रप्रवक्तारं भार्गवं प्रण-
 माम्यहम् ॥ ६ ॥ नीलांजनसमाभासं राविपुत्रं यमाग्रजम् ॥
 छायामार्तडसंभूतं तं नमामि शनैश्चरम् ॥ ७ ॥ अर्धकायं महा-
 वीर्यं चंद्रादित्याविमर्दनम् । सिंहिकागर्भसंभूतं तं राहुं प्रणमा-
 म्यहम् ॥ ८ ॥ पलाशपुष्पसंकाशं तारकाग्रहमस्तकम् । रौद्रं
 रौद्राग्रमकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥ ९ ॥ इति व्याससु-
 खादि- पठेत्सुसमाहितः । दिवा वा यादिवा रात्रौ वि-
 ग्रहाणां नमस्कृत्य ॥ १० ॥ नरनारिनिपाणां च भवेदुःस्वप्नना-
 शनम् ऐश्वर्यमतुलं तेषामारोग्यं पुष्टिर्वर्धनम् ॥ ११ ॥ ग्रहन-

विरिञ्चिशक्रविष्णुनां मनुष्याणां तु का कथा । तेन त्वं सर्व-
 सत्त्वेन ग्रहराजो महाबलः ॥ १० ॥ पुत्रान्देहि धनं देहि त्वा-
 मस्मि शरणं गतः । ऋणदारिद्र्यदुःखेन शत्रूणां च भयात्ततः
 ॥ ११ ॥ एभिर्द्वादशाभिः श्लोकैर्यः स्तौति च धरासुतम् । म-
 हर्ताश्रियमाप्नोति ह्यपगे धनदो युवा ॥ १२ ॥ इति श्रीस्कंद-
 पुराणे भार्गवप्रोक्तं ऋणमोचकमंगलस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

महादेव रामचंद्र जगुष्टे,

मुकुन्देश्वर—अमदावाद,

કથાઓના પુસ્તકો રાગણીમા

પુસ્તકોના નામ	કિ. રૂ. અ
ભારતસાર મોં (વલ્લભ કૃત.)	૩—૦
ભારતસાર નાનું (દુરગાચંદ્ર કૃત.)	૧—૧
પ્રદહાદ આખ્યાન (પ્રેમાનંદ કૃત.)	૦—૫
નળાખ્યાન (પ્રેમાનંદ કૃત.)	૦—
ત્રિવાખ્યાન.	૦—૧
ઓખાહરણ નાનું (પ્રેમાનંદ કૃત.)	૦—
ચકાવો મોટો (વલ્લભ કૃત.)	૦—૫
ચકાવો નાનો	૦—૩
ગીરધર કૃત રામાયણ મોટું (સ્ત્રીલા છાપનું)	૩—૮
ગીરધર કૃત રામાયણ વચલા ટાઇપનું.	૧—૦
ગીરધર કૃત,	૦—૧
રામાયણ (ગણપતરામ કૃત.)	૧—૦
ગીરધરકૃત કૃષ્ણચરીત્ર (ગોવિંદ લીલા, મયુરા લીલા	
હારકા લીલા, દસમસ્કંદ)	૧—૦
ચુરેખા હરણ (વલ્લભ કૃત.)	૦—
સવમાર સંગ્રહ,	૦—૧
મયુરવેષ (વલ્લભ કૃત.)	૦—૧
પાણેલી માંજગડ.	૨—૧૧
નલધર આખ્યાન (રેવાચંદ્ર કૃત.)	૦—૨
મંગલગીતિ.	૦—
દુર્ગાતીર્થહર	૦—૨
જયકૃષ્ણ આખ્યાન.	

મહાદેવ રામચંદ્ર બગુજી મુકેસી ર.
પુસ્તકાલય અમદાવાદ.

